

Materiały do poznania fauny Kampinoskiego Parku
Narodowego: Leiodidae (Coleoptera: Staphyloidea)

Contribution to the knowledge of the fauna of Kampinos National
Park: Leiodidae (Coleoptera: Staphyloidea)

Dawid MARCZAK¹, Karol KOMOSIŃSKI²

¹ Kampinoski Park Narodowy, ul. Tetmajera 38, 05-080 Izabelin, Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie, Wydział Ekologii, ul. Wawelska 14, 02-061 Warszawa; e-mail: dawid.marczak@gmail.com

² Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Biologii, Katedra Zoologii, ul. Oczapowskiego 5, 10-718 Olsztyn; e-mail: kurcik@uwm.edu.pl

ABSTRACT: New localities of 22 species of Leiodidae in the Kampinos National Park are presented, among them 13 species new for the studied area. Six species have been recorded from the Mazovian Lowland for the first time: *Anemadus strigosus*, *Agathidium confusum*, *Amphicyllis globus*, *Amphicyllis globiformis*, *Anisotoma orbicularis* and *Colenis immunda*.

KEY WORDS: Leiodidae, Kampinos National Park, faunistics, new records, Masovian Lowland.

Leiodidae to zróżnicowana rodzina chrząszczy, w skład której wchodzi 6 podrodzin: Leiodinae, Cholevinae, Coloninae, Platypsyllinae, Camiarinae i Catopocerinae. Przedstawiciele dwóch ostatnich podrodzin w Polsce nie występują. Do tej pory z Polski wykazano 142 gatunki Leiodidae (BURAKOWSKI i in. 1978, 2000, ANGELINI 1995, BOROWIEC i COOTER 1999, RUTA 2003, BOGDANOWICZ i in. 2004). Obcym elementem w krajowej faunie jest *Speonomus normandi hydrophilus* JEANNEL, 1907, sprowadzony z Pirenejów w 1982 roku przez SKALSKIEGO i wpuszczony do jaskini Dzwonnica koło Częstochowy, gdzie się zaaklimatyzował i występuje do dziś (BURAKOWSKI i in. 2000). Natomiast błędnie z Polski podany został

gatunek *Rybinsiella magnifica* (RYBIŃSKI, 1902) (PERREAU 2004), który ma zasięg ograniczony jedynie do Czarnohory na Ukrainie.

Chrząszcze z rodziny Leiodidae zamieszkują bardzo różne środowiska. Część gatunków związana jest z grzybami i spotykana jest pod przegrzybioną korą, w zagrzybionej ściółce i korzeniach roślin, w grzybach nadrzewnych, podziemnych i kapeluszowych. Wiele gatunków z plemienia Agathidini jest związane ze śluzowcami. Niektóre gatunki zamieszkują martwe drewno, zwłaszcza dziuple drzew i próchniejące pniaki i kłody. Ponadto poławiane są w norach ssaków i gniazdach ptaków, mrowiskach, jaskiniach, część gatunków z podrodziny Cholevinae jest silnie związana z padliną. *Platypsyllus castoris* RITSEMA, 1869 jest wyspecjalizowanym pasożytem zewnętrznym bobrów.

Nizina Mazowiecka jest jedną z większych krain zoogeograficznych w Polsce. Wykazano z niej w Katalogu Fauny Polski (BURAKOWSKI i in. 1978) 25 gatunków z rodziny Leiodidae. Wiele gatunków z podrodziny Cholevinae wskazanych we wspomnianej powyżej publikacji odnosi się do zbiorów Wojciecha MACZYŃSKIEGO, który odławiał chrząszcze w Warszawie i jej okolicach na przełomie XIX i XX wieku (SZYMCZAKOWSKI 1959a). Po tym okresie ukazało się niewiele prac, w których znajdujemy dane o rozmieszczeniu Leiodidae na Nizinie Mazowieckiej: BYK i in. 1998, KILIAN i BOROWIEC 1998, KUBISZ i in. 2000, GUTOWSKI i in. 2006, MARCZAK 2010, SAWONIEWICZ 2013. Ostatecznie liczba gatunków z tej rodziny znana z Niziny Mazowieckiej wynosi 37.

W faunie Kampinoskiego Parku Narodowego dotychczas udokumentowano jedynie 13 gatunków Leiodidae: *Agathidium atrum* (PAYKULL, 1798), *A. rotundatum* (GYLLENHAL, 1827), *A. seminulum* (LINNAEUS, 1758), *Anisotoma castanea* (HERBST, 1792), *A. glabra* (KUGELANN, 1794), *A. humeralis* (FABRICIUS, 1792), *Catops fuliginosus* ERICHSON, 1837, *Choleva angustata* (FABRICIUS, 1781), *Leiodes cinnamomea* (PANZER, 1793), *Platypsyllus castoris* RITSEMA, 1869, *Sciodrepoides fumatus* (SPENCE, 1815), *S. watsoni* (SPENCE, 1815) (BYK i in. 1998, KILIAN i BOROWIEC 1998, KUBISZ i in. 2000, MARCZAK 2010, SAWONIEWICZ 2013). Poniższa praca przedstawia dane o kolejnych 13 gatunkach, a dla wcześniej podawanych z obszaru parku wskazuje nowe lokalizacje. Obecnie z obszaru Kampinoskiego Parku Narodowego znanych jest 26 gatunków Leiodidae.

Większość gatunków, o ile nie zaznaczono inaczej, odłowiono w obszarach ochrony ścisłej za pomocą pułapek ekranowych typu IBL-2 i pułapek przegrodowych typu IBL-5. Pułapki IBL-5 zawieszono były na

zamarłych drzewach w różnych fazach rozkładu, ale zawsze stojących. Pułapki IBL-2 zawieszane były w przestrzeni pomiędzy leżaniną obumarłych pni i konarów. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę badanych powierzchni, na których wywieszane były pułapki:

- Oddz. 25, leśnictwo Kaliszki, Obszar Ochrony Ścisłej Kaliszki. Drzewostan sosnowy w wieku ponad 165 lat, z domieszką dębu i brzozy oraz bogatym podszytem kruszyny. Kontynentalny bór mieszany (*Quercus robur-Pinetum*). W najbliższym otoczeniu podobne siedliska o zbliżonym wieku.
- Oddz. 77, leśnictwo Kaliszki, Obszar Ochrony Ścisłej Sieraków. Drzewostan sosnowy w wieku blisko 180 lat, w podszytcie licznie występujący jałowiec. Kontynentalny bór mieszany. W najbliższym otoczeniu podobne siedliska o zbliżonym wieku.
- Oddz. 100, leśnictwo Kaliszki, Obszar Ochrony Ścisłej Sieraków. Drzewostan sosnowy w wieku blisko 200 lat, w podszytcie licznie występujący jałowiec i rzadziej kruszyna. Kontynentalny bór mieszany. W najbliższym otoczeniu podobne siedliska o zbliżonym wieku.
- Oddz. 121, leśnictwo Kaliszki, Obszar Ochrony Ścisłej Sieraków. Drzewostan dębowo-grabowy w wieku 135 lat, z domieszką sosny także w wieku 135 lat. Forma niska grądu (*Tilio-carpinetum*). W najbliższym otoczeniu bór sosnowy świeży (*Peucedano-Pinetum*) z sosną w wieku ponad 150 lat oraz ols porzeczkowy (*Ribesio nigri-Alnetum*) z olchą w wieku 120 lat.
- Oddz. 134, leśnictwo Kaliszki, Obszar Ochrony Ścisłej Sieraków. Drzewostan dębowo-grabowy w wieku 135 lat. Forma niska grądu. Cała powierzchnia otoczona przez ols porzeczkowy z olchą w wieku 120 lat.
- Oddz. 269, leśnictwo Lipków, Obszar Ochrony Ścisłej Zaborów Leśny. Drzewostan dębowo-grabowy w wieku 160 lat, z domieszką sosny w wieku ponad 150 lat. Forma niska grądu. W najbliższym otoczeniu ols porzeczkowy z olchą w wieku 135 lat.
- Oddz. 242, leśnictwo Rózin, Obszar Ochrony Ścisłej Debły. Drzewostan dębowo-grabowy w wieku 175 lat. Forma niska grądu. Cała powierzchnia otoczona przez łęg jesionowo-olszowy (*Fraxino-Alnetum*) z olchą w wieku ponad 120 lat.
- Oddz. 165, leśnictwo Zameczysko, Obszar Ochrony Ścisłej Zameczysko. Drzewostan dębowo-sosnowy w wieku 195 lat. Forma wysoka grądu. W najbliższym otoczeniu bory świeże w wieku ponad 80 lat.

Całość materiału została zebrana przez Dawida MARCZAKA. Gatunki oznaczył Karol KOMOSIŃSKI i Dawid MARCZAK. Okazy dowodowe

znajdują się w kolekcjach autorów i zbiorach przyrodniczych Kampinoskiego Parku Narodowego.

W pracy zastosowano następujące skróty: OOS – Obszar Ochrony Ścisłej, KPN – Kampinoski Park Narodowy. Przy każdym stanowisku podano w nawiasach kod odpowiedniego kwadratu siatki UTM. Gatunki nowe dla Niziny Mazowieckiej oznaczono gwiazdką [*]. Nazewnictwo przyjęto za PERREAU (2004).

Przegląd gatunków

Cholevinae KIRBY, 1837

**Anemadus strigosus* (KRAATZ, 1852)

- DC79 OOS Debły, oddz. 242, 1-31 VIII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2.
Bardzo rzadki gatunek, w Polsce znany z nielicznych stanowisk na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej, Dolnym Śląsku Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej i w Beskidzie Zachodnim (BURAKOWSKI i in. 1978). Chrząszcz ten uznawany jest za myrmekofila, spotykany jest pod korą, w próchnie, szczególnie butwiejących dębów, z reguły w towarzystwie mrówek z rodzaju *Lasius* FABR. (SZYMCAKOWSKI 1961).

Nemadus colonoides (KRAATZ, 1851)

- DC69 OOS Zamczysko, oddz. 165, 1-31 V 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2, 1-31 V 2011, 5 ex., 1-30 VI 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC79 OOS Debły, oddz. 242, 1-31 V 2012, 4 ex., z w pułapkę IBL-5 na grabie, 1 ex., w pułapkę IBL-2, 1-30 VI 2012, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DD80 OOS Kaliszki, oddz. 25, 1-31 V 2014, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie;
- DC89 OOS Zaborów Leśny, oddz. 269, 1-30 VI 2011, 1 ex., 1-30 IV 2012, 5 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na olszy czarnej;
- DC89 OOS Sieraków: oddz. 77, 1-30 IV 2014, 3 ex., 1-31 VII 2014, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie; oddz. 100, 1-30 IV 2014, 4 ex., 1-31 V 2014, 3 ex., 1-30 VI 2014, 2 ex., 1-31 VII 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie; oddz. 121 (DC89), 1-30 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie; oddz. 134 (DC89), 1-31 V 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie.

Niezbyt rzadko spotykany gatunek, w Polsce do połowy lat 70. XX wieku znany z 11 krain (BURAKOWSKI i in. 1978). W ostatnim czasie wykazany ponadto z Gór Świętokrzyskich (BYK 2007, MOKRZYCKI 2007) oraz Wyżyny Małopolskiej (BYK i in. 2013, MOKRZYCKI i in. 2013). Na Nizinie Mazowieckiej wykazany z okolic Otwocka (SZYMCZAKOWSKI 1959a).

Apocatops nigrita (ERICHSON, 1837)

- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 134, 1-31 VII 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie.

Gatunek pospolity w całej Polsce, ostatnio odnaleziony w Górach Świętokrzyskich (BYK 2007), dotychczas niestwierdzony jedynie na Podlasiu oraz Wyżynie Lubelskiej (BURAKOWSKI i in. 1978). Z Niziny Mazowieckiej znany z Warszawy (SZYMCZAKOWSKI 1959a, b).

Catops subfuscus KELLNER, 1846

- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 121, 1-30 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie.

Gatunek znany z nielicznych stanowisk w Polsce, ostatnio odnaleziony w Górach Świętokrzyskich (BYK 2007), w sumie znany z 15 krain (BURAKOWSKI i in. 1978, BYK 2007). Z Niziny Mazowieckiej wykazany z Warszawy (SZYMCZAKOWSKI 1959b).

Sciodrepoides fumatus (SPENCE, 1813)

- DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165, 1-31 VI 2011, 2 ex. w pułapkę IBL-2 i 8 ex. w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC79 OOŚ Debły, oddz. 242, 1-30 VI 2011, 3 ex., w pułapkę IBL-2, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC89 OOŚ Zaborów Leśny, oddz. 269, 1-31 V 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2; 1-31 VII 2011, 3 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC89 OOŚ Sieraków: oddz. 121, 1-31 VII 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie; oddz. 134, 1-31 VII 2011, 4 ex. w pułapkę IBL-5 na dębie i grabie oraz 3 ex., w pułapkę IBL-2.

Gatunek pospolity w całej Polsce, wykazany z 20 krain (BURAKOWSKI i in. 1978, BOROWIEC i in. 1992, BYK 2007, MOKRZYCKI 2007, BYK i in. 2013, MOKRZYCKI i in. 2013). Z Niziny Mazowieckiej znany m.in. z Warszawy (BURAKOWSKI i in. 1978). Wykazany z Kampinoskiego Parku Narodowego z okolic Famulek Królewskich (DC56) (BYK i in. 1998).

Sciodrepoides watsoni (SPENCE, 1813)

Na obszarze Kampinoskiego Parku Narodowego gatunek odławiany bardzo licznie we wszystkich badanych obszarach ochrony ścisłej, stwierdzony w kwadratach UTM: DC69, DC79, DD80, DC89.

Gatunek pospolity w całej Polsce, znany z 23 krain (BURAKOWSKI i in. 1978, BYK 2007, MOKRZYCKI 2007). Z Niziny Mazowieckiej znany m.in. z Warszawy i Brwinowa (BURAKOWSKI i in. 1978). Wykazany z Kampinoskiego Parku Narodowego z okolic Famulek Królewskich (DC56) (BYK i in. 1998), a także z bliżej nieokreślonej lokalizacji w parku (SZYMCZAKOWSKI 1959b).

Ptomaphagus sericatus CHAUDOIR, 1845

- DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165, 1-31 VI 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-2;
- DC79 OOŚ Debły, oddz. 242, 1-31 VII 2011, 1 ex. w pułapkę IBL-2 i 1 ex. w pułapkę IBL-5 na olszy czarnej;
- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 134, 1-30 VI 2011, 1 ex., idem, 31 VII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie.

Gatunek pospolity w całej Polsce (BURAKOWSKI i in. 1978), ostatnio wykazany z Gór Świętokrzyskich (MĄDRA i in. 2010) oraz Wyżyny Małopolskiej (BYK i in. 2013, MOKRZYCKI i in. 2013), w sumie znany z 15 krain. Z Niziny Mazowieckiej wykazany m.in. z Warszawy i Ostrowi Mazowieckiej (BURAKOWSKI i in. 1978).

Leiodinae FLEMING, 1821*Agathidium atrum* (PAYKULL, 1798)

- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 134, 1-30 IV 2011, 4 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie.

Gatunek dość pospolity. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 9 krain. W ostatnich latach odnaleziony w kolejnych 11 regionach (KILIAN i BOROWIEC 1998, JAŁOSZYŃSKI i KONWERSKI 2002). Ostatecznie znany jest w Polsce z 20 krain. Na Nizinie Mazowieckiej był wcześniej wykazany z kilku stanowisk, w tym z obszaru KPN: Nowe Budy i Dziekanów Leśny (DC89) (KILIAN i BOROWIEC 1998) oraz wschodniej części parku (SAWONIEWICZ 2013).

*Agathidium confusum BRISOUT DE BARNEVILLE, 1863

- DC79 OOŚ Debły, oddz. 242: 1-30 VI 2011, 1 ex., 1-31 VII 2011, 5 ex., 1-30 IX 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie, 1-31 VII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2, 1-30 VI 2012, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie, 1-31 V 2012, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na olszy czarnej, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na brzozie;
- DD80 OOŚ Kaliszki, oddz. 25: 1-31 V 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie, 1-30 VI 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-2;
- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 121: 1-31 V 2011, 1 ex., 1-30 VI 2011, 9 ex., 1-31 VII 2011, 4 ex., 1-30 IX 2011, 1 ex., złowiony w pułapkę IBL-5 na dębie; idem, oddz. 134, 1-31 VII 2011, 4 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie; oddz. 77, 1-31 V 2014, 1 ex., pod obłuzowaną korą sosnową na przegrzybiałej warstwie drewna.

Rzadko i sporadycznie spotykany gatunek. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany zaledwie z 5 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: w Puszczy Białowieskiej (KUBISZ i SZWAŁKO 1991), na Roztoczu i w Bieszczadach (KILIAN i BOROWIEC 1998), Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (JAŁOSZYŃSKI i KONWERSKI 2002), Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej (RUTA 2003), Pojezierzu Mazurskim (GUTOWSKI i in. 2006), w Górach Świętokrzyskich (BYK 2007) i na Wyżynie Małopolskiej (BYK i in. 2013). Ostatecznie znany jest w Polsce z 14 krain. Gatunek umieszczony jest na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce w kategorii VU – gatunek narażony (PAWŁOWSKI i in. 2002).

Agathidium nigripenne (FABRICIUS, 1792)

- DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165: 1-31 V 2011, 2 ex., 1-31 VI 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie, 1-31 VII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2;
- DC79 OOŚ Debły, oddz. 242: 1-30 VI 2011, 2 ex., 1-31 VII 2011, 1 ex., 1-30 IV 2012, 2 ex., 1-31 V 2012, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC89 OOŚ Zaborów Leśny, oddz. 269: 1-31 VII 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie, 1-31 V 2012, 1 ex., 1-30 VI 2012, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 121: 1-31 V 2011, 2 ex., 1-30 VI 2011, 6 ex., 1-31 VII 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie, 1-31 VII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2.

Gatunek znany z pojedynczych, rozproszonych stanowisk. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 12 krain. W ostatnich latach

odnaleziony także w Puszczy Białowieskiej (BOROWIEC i in. 1992) na Pojezierzu Pomorskim, Wyżynie Lubelskiej, Nizinie Sandomierskiej, w Bieszczadach i Tatrach (KILIAN i BOROWIEC 1998), oraz w Górach Świętokrzyskich (BYK 2007). Ostatecznie znany jest w Polsce z 19 krain. Na Nizinie Mazowieckiej wykazany z okolic Morysinka (KILIAN i BOROWIEC 1998).

Agathidium rotundatum (GYLLENHAL, 1827)

- DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165, 1-31 VII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DD80 OOŚ Kaliszki, oddz. 25, 1-31 V 2014, 2 ex., w pułapkę IBL-2;
- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 134: 1-31 V 2011, 1 ex., 1-31 VII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie; idem, oddz. 100, 1-30 IV 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-2.

Gatunek stosunkowo rzadki i pojedynczo łowiony. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 10 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: Puszczy Białowieskiej (BOROWIEC i in. 1992), na Roztoczu, w Kotlinie Nowotarskiej, Bieszczadach i Pieninach (KILIAN i BOROWIEC 1998), na Pojezierzu Pomorskim (GUTOWSKI i in. 2006), w Górach Świętokrzyskich (MOKRZYCKI 2007). Niedawno stwierdzony także na Nizinie Mazowieckiej, we wschodniej części Kampinoskiego Parku Narodowego (SAWONIEWICZ 2013). Ostatecznie znany jest w Polsce z 18 krain.

Agathidium seminulum (LINNAEUS, 1758)

- DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165: 1-30 VI 2011, 6 ex., 1-31 VII 2011, 1 ex., 1-31 VIII 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie, 1-31 VII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2;
- DC79 OOŚ Debły, oddz. 242: 1-30 VI 2011, 1 ex., 1-31 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie, 1-31 V 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DD80 OOŚ Kaliszki, oddz. 25: 1-31 V 2014, 5 ex., 1-30 VI 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-2; 1-31 VII 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie;
- DC89 OOŚ Zaborów Leśny, oddz. 269: 1-31 VI 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-2, 1-31 VIII 2011, 1 ex., 1-31 V 2012, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie, 1-30 VII 2012, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie;
- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 121: 1-31 V 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2; 1-31 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie; idem, oddz. 134, 1-31

V 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2, 6 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie i grabie; 1-30 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie; idem, oddz. 77, 1-30 IV 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-2, 10 ex., pod obluzowaną korą sosnową na przegrzybiałej warstwie drewna, 1-31 V 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie; idem, oddz. 100: 1-31 V 2014, 5 ex., w pułapkę IBL-2, 1 ex., 1-30 VI 2014, 2 ex., 1-31 VII 2014, 4 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie.

Gatunek pospolity w całym kraju. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 13 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: Puszczy Białowieskiej (KUBISZ i SZWAŁKO 1991), na Pojezierzu Mazurskim, Nizinie Mazowieckiej, Śląsku Dolnym, Nizinie Sandomierskiej, w Górach Świętokrzyskich, Bieszczadach i Tatrach (KILIAN i BOROWIEC 1998) oraz na Pojezierzu Pomorskim (RUTA 2003). Ostatecznie znany jest w Polsce z 22 krain. Na Nizinie Mazowieckiej wskazany z wielu lokalizacji, w tym z okolic Dziekanowa Leśnego w otulinie Kampinoskiego Parku Narodowego (KILIAN i BOROWIEC 1998). Znany także ze wschodniej części KPN (SAWONIEWICZ 2013) oraz OOS Czerwińskie Góry (DC59) (KUBISZ i in. 2000).

Agathidium varians BECK, 1817

- DC69 OOS Zamczysko, oddz. 165, 1-31 VII, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC79 OOS Debły, oddz. 242: 1-31 VII 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie, 1-31 VIII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na olszy czarnej; 1-30 IV 2012, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC89 OOS Sieraków, oddz. 121: 1-31 VI 2011, 1 ex., 1-31 VII 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie; 1-30 IX 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2; idem, oddz. 134: 1-30 VI 2011, 1 ex., 1-31 VII 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie.

Jeden z pospoliej odławianych gatunków w rodzaju. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany zaledwie z 7 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: na Pojezierzu Mazurskim, Nizinie Mazowieckiej, w Puszczy Białowieskiej, Bieszczadach i Pieninach (KILIAN i BOROWIEC 1998), na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (JAŁOZYŃSKI i KONWERSKI 2002) i Pojezierzu Pomorskim (RUTA 2003). Ostatecznie znany jest w Polsce z 14 krain. Na Nizinie Mazowieckiej znany z wielu lokalizacji, w tym z okolic Dziekanowa Leśnego w otulinie Kampinoskiego Parku Narodowego (KILIAN i BOROWIEC 1998).

*Amphicyllis globiformis (SAHLBERG, 1833)

- DC79 OOŚ Debły, oddz. 242: 1-31 VII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2; 1-31 VIII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na olszy czarnej.

Gatunek rzadko spotykany. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 12 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w Górach Świętokrzyskich (MOKRZYCKI 2007).

*Amphicyllis globus (FABRICIUS, 1792)

- DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165, 1-31 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2;

- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 134, 1-31 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2.

Gatunek częstszy od poprzedniego. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 10 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: Puszczy Białowieskiej (WANAT 1990), na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (JAŁOSZYŃSKI i KONWERSKI 2002), Pojezierzu Pomorskim (RUTA 2003), Pojezierzu Mazurskim (ALEKSANDROWICZ i KRZĘTOWSKI 2004) oraz w Górach Świętokrzyskich (BYK 2007). Ostatecznie znany jest w Polsce z 16 krain.

Anisotoma axillaris GYLLENHAL, 1810

- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 121, 1 VII 2010, 1 ex., złowiony na hubiaku pospolitym na zamarłej brzozie; idem, oddz. 77: 1-30 IV 2014, 1 ex., 1-31 V 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie; idem, oddz. 100, 1-31 VII 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie.

Gatunek rzadko spotykany. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 14 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: Puszczy Białowieskiej (BOROWIEC 2001), Nizinie Mazowieckiej (GUTOWSKI i in. 2006) oraz w Górach Świętokrzyskich (MOKRZYCKI 2007). Ostatecznie znany jest w Polsce z 17 krain. Na Nizinie Mazowieckiej podany z Puszczy Kozienskiej (GUTOWSKI i in. 2006).

Anisotoma castanea castanea (HERBST, 1791)

- DC79 OOŚ Debły, oddz. 242), 1-31 VII 2011, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na olszy czarnej;
- DC89 OOŚ Zaborów Leśny, oddz. 269, 1-30 IX 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2;

- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 77, 1-30 VI 2014, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie; 1-31 V 2014, 4 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie; idem, oddz. 100, 1-31 V 2014, 1 ex., złowiony w pułapkę Moerickego zawieszoną w podszybie, 4 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie, 2 ex., w pułapkę IBL-2; 1-31 VII 2014, 4 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie.

Gatunek prawdopodobnie spotykany w całym kraju, jednak dość rzadko i sporadycznie znajdowany. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 12 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: Puszczy Białowieskiej i Górach Świętokrzyskich (WANAT 1990), na Nizinie Mazowieckiej (KUBISZ i in. 2000), na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (JAŁOSZYŃSKI i KONWERSKI 2002), Pojezierzu Pomorskim (RUTA 2003), Górnym Śląsku (GUTOWSKI i in. 2006). Ostatecznie znany jest w Polsce z 18 krain. Wykazany ze wschodniej części KPN (SAWONIEWICZ 2013) oraz OOŚ Czerwińskie Góry (DC59) (KUBISZ i in. 2000). Na Nizinie Mazowieckiej podany także z Puszczy Kozienickiej (GUTOWSKI i in. 2006).

Anisotoma glabra (FABRICIUS, 1787)

- DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165: 1-30 VI 2011, 1 ex., 1-31 VIII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC79 OOŚ Debły, oddz. 242: 1-30 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2, 1-31 VII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie;
- DD80 OOŚ Kaliszki, oddz. 25: 1-31 V 2014, 1 ex., 1-30 VI 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie, 1-31 VII 2014, 2 ex., w pułapkę IBL-2, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie;
- DC89 OOŚ Zaborów Leśny, oddz. 269, 1-30 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-2;
- DC89 OOŚ Sieraków, oddz. 134: 1-30 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie; idem, oddz. 77: 1-31 V 2014, 3 ex., 1-30 VI 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie; idem, oddz. 100: 1-30 VI 2014, 1 ex., 1-31 VII 2014, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na sośnie.

Gatunek spotykany głównie w części niżowej kraju oraz lasach reglaowych w pasmach górskich. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 12 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: Wyżynie Małopolskiej (WANAT 1990), Puszczy Białowieskiej (KUBISZ i SZWAŁKO 1991), Nizinie Mazowieckiej (KUBISZ i in. 2000), Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (JAŁOSZYŃSKI i KONWERSKI 2002) oraz w Górach Świętokrzyskich (BYK 2007, MOKRZYCKI 2007). Ostatecznie znany jest

w Polsce z 17 krain. Wykazany ze wschodniej części KPN (SAWONIEWICZ 2013) oraz OOŚ Czerwińskie Góry (DC59) (KUBISZ i in. 2000). Na Nizinie Mazowieckiej podany także z Puszczy Kozienickiej (GUTOWSKI i in. 2006).

Anisotoma humeralis (HERBST, 1791)

Na obszarze Kampinoskiego Parku Narodowego gatunek odławiany bardzo licznie we wszystkich badanych obszarach ochrony ścisłej, stwierdzony w kwadratach UTM: DC69, DC79, DD80, DC89.

Najpospolitszy gatunek rodzaju, znany prawie z całej Polski, w tym z Niziny Mazowieckiej (BURAKOWSKI i in. 1978). Wykazany ze wschodniej części KPN (SAWONIEWICZ 2013) oraz OOŚ Czerwińskie Góry (DC59) (KUBISZ i in. 2000).

**Anisotoma orbicularis* (HERBST, 1792)

- DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165, 1-31 VIII 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DC79 OOŚ Debły, oddz. 242: 1-30 IX 2011, 1 ex., 1-30 VI 2012, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na grabie, 1-30 VI 2012, 2 ex., w pułapkę IBL-5 na olszy czarnej;
- DC89 OOŚ Zaborów Leśny, oddz. 269, 1-31 V 2012, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na olszy czarnej.

Gatunek znany z nielicznych i rozproszonych miejsc. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 10 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: Puszczy Białowieskiej (WANAT 1990), na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (JAŁOSZYŃSKI i KONWERSKI 2002), Pojezierzu Mazurskim (BYK i BYK 2004) i w Górach Świętokrzyskich (BYK 2007, MOKRZYCKI 2007). Ostatecznie znany jest w Polsce z 15 krain.

Liodopria serricornis (GYLLENHALL, 1813)

- DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165: 1-31 VIII 2011, 4 ex., 1-30 IX 2011, 20 ex., 1-31 X 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie;
- DD80 OOŚ Kaliszki, oddz. 25, 1-30 VI 2014, 1 ex., w pułapkę IBL-2, 1 ex., złowiony w pułapkę Moerickego zawieszoną w podszybie.

Gatunek bardzo rzadko i przeważnie pojedynczo spotykany. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany zaledwie z 5 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w innych regionach: Puszczy Białowieskiej (WANAT 1990), w Górach Świętokrzyskich (RUTA 2003), Wyżynie

Małopolskiej (MAZUR I PERLIŃSKI 2013, MOKRZYCKI i in. 2013). Niedawno stwierdzony także na Nizinie Mazowieckiej we wschodniej części Kampinoskiego Parku Narodowego (SAWONIEWICZ 2013). Ostatecznie znany jest w Polsce z 9 krain. Gatunek umieszczony jest na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce w kategorii VU – gatunek narażony (PAWŁOWSKI i in. 2002).

*Colenis immunda (STURM, 1807)

– DC69 OOŚ Zamczysko, oddz. 165, 1-30 VI 2011, 1 ex., w pułapkę IBL-5 na dębie.

Gatunek bardzo rzadko i przeważnie pojedynczo spotykany. Przez BURAKOWSKIEGO i in. (1978) podany z 11 krain. W ostatnich latach odnaleziony także w Górach Świętokrzyskich (MOKRZYCKI 2007).

SUMMARY

The paper provides new data on 22 species of Leiodidae (Coleoptera: Staphylinoidea). Among them 13 species are new for the studied area. The occurrence of 8 species previously mentioned in literature was confirmed. Six species have been recorded from the Mazovian Lowland for the first time: *Anemadus strigosus*, *Agathidium confusum*, *Amphicyllis globus*, *Amphicyllis globiformis*, *Anisotoma orbicularis* and *Colenis immunda*. All the species were collected during research on saproxylic beetle communities of *Tilio-Carpinetum* and *Quercu roboris-Pinetum* forests within the Kampinos National Park in the years 2010 – 2014.

PIŚMIENNICTWO

- ALEKSANDROWICZ O., KRZĘTOWSKI B. 2004: Zgrupowania epigeicznych chrząszczy (Insecta: Coleoptera) na skarpie Łyny w Olsztynie. [W:] P. INDYKIEWICZ, T. BARCZAK (red.): Fauna miast Europy Środkowej 21. wieku. Logo, Bydgoszcz. 584 ss.
- ANGELINI, F., 1995: Revisione tassonomica delle specie paleartiche del genere *Agathidium* Panzer (Coleoptera: Leiodidae: Agathidiini). Mus. Reg. Sci. Nat., Torino, Monografie **18**: 1-485.
- BOGDANOWICZ W., CHUDZICKA E., PILIPIUK I., SKIBIŃSKA E. (red.) 2004: Fauna Polski – charakterystyka i wykaz gatunków. Tom I. MiZ PAN, Warszawa. 509 ss.
- BOROWIEC L. 2001: Familia (rodzina): Leiodidae – grzybinkowate. [W:] J.M. GUTOWSKI, B. JAROSZEWICZ (red.): Katalog fauny Puszczy Białowieskiej. IBL Warszawa. 403 ss.
- BOROWIEC L., COOTER J. 1999: Nowe i rzadkie dla Polski gatunki z rodzaju *Leiodes* Latreille, 1896 (Coleoptera: Leiodidae). Wiadomości Entomologiczne, **18** (1): 55-56.
- BOROWIEC L., KANIA J., WANAT M. 1992: Chrząszcze (Coleoptera) nowe dla Puszczy Białowieskiej. Wiadomości Entomologiczne, **11** (3): 133-141.

- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1978: Chrząszcze Coleoptera, Histeroidea i Staphylinidoidea prócz Staphylinidae. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXIII, **5**: 1-365.
- BURAKOWSKI B., MROCKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 2000: Chrząszcze Coleoptera. Uzupełnienia tomów 2-21. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXIII, **22**: 1-252.
- BYK A. 2007: Waloryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich na podstawie struktury zgrupowań chrząszczy saproksylicznych. [W:] J. BOROWSKI, S. MAZUR (red.): Waloryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich metodą zooindykacyjną. Wyd. SGGW. Warszawa. 236 ss.
- BYK A., BOROWSKI J., MAZUR S., MOKRZYCKI T., RUTKIEWICZ A. 2013: Waloryzacja lasów Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Spalsko-Rogowskie” na podstawie struktury zgrupowań chrząszczy saproksylicznych. *Studia i Materiały CEPL w Rogowie*, **35** (2): 82-128.
- BYK A., BYK M. 2004: Chrząszcze saproksylofilne próchnowisk rezerwatu „Dęby w Krukach Pasłęckich”. *Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody*, **23** (4): 555-580.
- BYK A., MAZUR S., SMOLEŃSKI M. 1998: Chrząszcze (Coleoptera) odłowione w ptasich budkach lęgowych w Kampinoskim Parku Narodowym. *Wiadomości Entomologiczne*, **17** (1): 59-60
- GUTOWSKI J., BUCHHOLZ L., KUBISZ D., OSSOWSKA M., SUĆKO K. 2006: Chrząszcze saproksyliczne jako wskaźnik odkształceń ekosystemów leśnych borów sosnowych. *Leśne Prace Badawcze*, **67** (4): 101-144.
- JALOSZYŃSKI P., KONWERSKI Sz. 2002: Nowe dane o występowaniu chrząszczy z plemienia Agathidiini (Coleoptera: Leiodidae: Leiodinae) na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej. *Wiadomości Entomologiczne*, **21** (1): 11-17.
- KILJAN A., BOROWIEC L. 1998: Revision of Polish species of the genus *Agathidium* Panzer, 1797 (Coleoptera: Leiodidae). *Polish Journal of Entomology*, **67**: 65-102.
- KUBISZ D., HILSZCZAŃSKI J., GARBALIŃSKI P. 2000: Chrząszcze (Coleoptera) rezerwatów Czerwińskie Góry I i II i ich otuliny w Puszczy Kampinoskiej. *Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody*, **19** (4): 83-89.
- KUBISZ D., SZWAŁKO P. 1991: Nowe dla Podlasia i Puszczy Białowieskiej gatunki chrząszczy (Coleoptera). *Wiadomości Entomologiczne*, **10** (1): 5-14.
- MARCZAK D. 2010: Rzadkie gatunki chrząszczy (Insecta: Coleoptera) Kampinoskiego Parku Narodowego. *Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody*, **29** (2): 81-91.
- MAZUR S., PERLIŃSKI S. 2013: Waloryzacja ekosystemów leśnych Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Spalsko-Rogowskie” na podstawie chrząszczy próchnowisk. *Studia i Materiały CEPL w Rogowie*, **35** (2): 160-174.
- MADRA A., KONWERSKI Sz., SIENKIEWICZ P., DĄBROWICZ K. 2010: Cholevinae (Coleoptera: Leiodidae) wyżynnego jodłowego boru mieszane – *Abietetum* polonicum obwodu ochronnego "Święty Krzyż" w Świętokrzyskim Parku Narodowym. *Wiadomości Entomologiczne*, **29** (3): 167-180.
- MOKRZYCKI T. 2007: Waloryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich na podstawie struktury zgrupowań chrząszczy związanych z pniakami. [W:] J. BOROWSKI, S. MAZUR (red.): Waloryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich metodą zooindykacyjną. Wyd. SGGW. Warszawa. 236 ss.
- MOKRZYCKI T., BOROWSKI J., BYK A., RUTKIEWICZ A. 2013: Waloryzacja ekosystemów Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Spalsko-Rogowskie” na pod-

- stawie struktury zgrupowań chrząszczy (Coleoptera) zasiedlających pniaki. Studia i Materiały CEPL w Rogowie, **35** (2): 48-81.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002: *Coleoptera* – Chrząszcze [W:] Z. GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce, IOP PAN, Kraków. 155 ss.
- PERREAU M. 2004: Family Leiodidae Fleming, 1821. [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): Catalogue of Palearctic Coleoptera. Vol. 2. Hydrophiloidea – Histeroidea – Staphylinoidea. Apollo Books, Stenstrup. 942 ss.
- RUTA R. 2003: Contribution to the knowledge of Agathidiini (Coleoptera: Leiodidae: Leiodinae) of Poland. Annals of the Upper Silesian Museum. Entomology **12**: 73-80.
- SAWONIEWICZ M. 2013: Chrząszcze (Coleoptera) występujące w próchnie brzoź (*Betula* spp.) na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Leśne Prace Badawcze, **74** (1): 71-85.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1959a: Zbiór chrząszczy Wojciecha Mączyńskiego Catopidae (Coleoptera). Polish Journal of Entomology, **29** (1): 195-199.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1959b: Verbreitung der Familie Catopidae (Coleoptera) in Polen. Polish Journal of Entomology, **29** (2): 271-357.
- SZYMCZAKOWSKI W. 1961: Chrząszcze – *Coleoptera*, *Catopidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, **19**, **13**: 1-69.
- WANAT M. 1990: Uwagi o występowaniu kilku gatunków grzybinków (Coleoptera, Leiodidae, Agathidiini) w Polsce. Przegląd Zoologiczny, **34**: 121-123.